dr hab. Henryk Wyrębek, prof. uczelni
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
ORCID: 0000-0001-9801-6905

dr inż. Robert Zakrzewski
Akademia Sztuki Wojennej
ORCID 0000-0002-4019-9048

dr Wisława Załoga
Wojskowa Akademia Techniczna
ORCID 0000-0001-7758-0187

ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

THREATS TO STATE SECURITY

Streszczenie
Rozważając istotę zjawiska bezpieczeństwa należy podkreślić jego dużą korelację ze zjawiskiem zagrożenia. Można sądzić, że brak zagrożenia stanowi zasadniczy aspekt omawianego bezpieczeństwa. Rozumienie tego pojęcia sprowadza się do tezy, że dotyczy części świadomościowej konkretnego podmiotu (człowieka, obywatela, grupy społecznej czy konkretnego narodu). Zagrożenie cechuje pewien stan świadomości oraz psychiki spowodowany rozumieniem zjawisk, które są bardzo często sugerowane jako niekorzystne lub niebezpieczne dla człowieka jako obywatela danego państwa. W opracowaniu przedstawiono charakterystykę i analizę zagrożeń.

Słowa kluczowe: aspekt, cywilizacja, człowiek, grupa, źródła

Abstract
When considering the essence of the phenomenon of security, it is important to emphasise its great relationship with the phenomenon of threat. It follows that the absence of threat is a fundamental aspect of the discussed security. Understanding this concept boils down to the thesis that it refers to the part of consciousness of a particular subject (a man, a citizen, a social group or a particular nation). Threat is characterised by a certain state of consciousness and psyche caused by the understanding of phenomena that are very often suggested as unfavourable or dangerous for a person as a citizen of a given state. The study presents the characteristics and analysis of threats.

Keywords: aspect, civilization, human, group, sources

Wstęp

Podstawowe znaczenie dla bezpieczeństwa mają dwa kluczowe elementy – nietykalność terytorialna i niepodległość polityczna. Na nich właśnie opierają się fundamentalne cechy wolnego i niezależnego kraju, zasadniczo to suwerenność i umiejętność zachowania podstawowych ideałów i wartości danego narodu oraz państwa. Gwarancja bezpieczeństwa i obrony każdego państwa zawiera w sobie, oprócz kwestii wspólnych dla wszystkich krajów, pewne reprezentacyjne elementy wynikające z okoliczności zewnętrznych i wewnętrznych, tradycji, historii przekazywanych z pokolenia na pokolenie, kultury i norm zachowania.

Pojęcie bezpieczeństwo wywodzi się od łacińskiego terminu *sine cura*, które w dosłownym znaczeniu można ująć, jako pewność, wolność od wszelkich trosk. Zazwyczaj określa się je jako stan wolny od zagrożeń lub jako system zabezpieczający przed tymi właśnie zagrożeniami, przy czym zagrożenia te stanowią ryzyko dla działania i rozwoju ludzi, kraju, środowiska naturalnego jak i mienia[1].

Bezpieczeństwo opisywane jest często jako jedna z najważniejszych i zarazem podstawowych potrzeb współczesnego człowieka, jest to stan dający pewność, jak również jego trwanie i niezakłócony rozwój. Jego zasadniczą funkcją jest ochrona wartości i zasobów oraz korelacja zmian powstających w otoczeniu.

Bezpieczeństwo jest pojęciem bardzo szerokim, może być ujmowane zarówno jako proces lub jako stan. W pierwszej kwestii jest dynamicznym, ulegającym zmianą procesem, w wyniku, którego zachodzą zmiany w organizacji i stanie bezpieczeństwa. W drugim przypadku zaś bezpieczeństwo ma charakter zależny od aktualnych incydentów, jest to stan spokoju, autonomii od wszelkich zagrożeń. Stan owego bezpieczeństwa jest zależnym od subiektywnego oraz obiektywnego dostrzegania poważnych niebezpieczeństw, co powoduje, że może ukazywać się pod różnymi postaciami. Brak bezpieczeństwa ma miejsce, gdy istnieje realne zagrożenie, obsesja natomiast związana jest z przesadnym dostrzeganiem zagrożeń, fałszywe bezpieczeństwo widnieje, gdy bagatelizowane są poważne zagrożenia, zaś stricte bezpieczeństwo, – gdy prawidłowo odbierane jest niewielkie zagrożenie[2].

Znawcy nade wszystko są zgodni, że pojęcie bezpieczeństwa jest złożonym procesem jak również, że oznacza autonomiczność od niebezpieczeństw dla fundamentalnych wartości w życiu każdego obywatela.

Rodzaje i źródła zagrożeń

Rodzaje i źródła zagrożeń bezpieczeństwa państwa są ujmowane już od zarania dziejów do wartości niezmiernie chronionych i cenionych przez jednostki jak

[1] M. Paździor, *Pojęcie bezpieczeństwa państwa*, [w:] M. Paździor (red.), *Bezpieczeństwo państwa w XXI wieku. Podręcznik akademicki*, Wydawnictwo Innovatio Press, Lublin 2018, s. 15.

[2] Z. Ciekanowski, J. Nowicka, H. Wyrębek, *Bezpieczeństwo państwa w obliczu współczesnych zagrożeń*, Wydawnictwo UPH, Siedlce 2016, s. 15.

i całą ludzkość. Bezpieczeństwo swym zasięgiem uwzględnia czynniki polityczne, militarne, ekonomiczne, technologiczne, ekologiczne, społeczne i humanitarne. Oprócz wymienionych ogniw od zawsze kluczową rolę mają czynniki naturalne oraz środowiskowe, które są od nas samoistne i niezależne, ale koniecznym jest branie ich pod uwagę w opisywaniu terminu bezpieczeństwa. Jednocześnie z szybkim postępem techniki weszliśmy w nowe jak równie niebezpieczne zagrożenia techniczne, które są z jednej strony są ważne w codziennym życiu każdego człowieka, a z drugiej zaś są dla nas dużym zarażeniem. Należy zaznaczyć, iż scharakteryzowane zagrożenia państwa nie wyczerpują do końca wszystkich istniejących znamion omawianych zjawisk, ponieważ wraz z rozwojem techniki rodzą się coraz nowsze i bardziej dające się nam w znaki w skutkach zagrożenia zarówno dla środowiska naturalnego jak i dla egzystencji człowieka, jako obywatela. Wymienione powyżej zagrożenia państwa w różnym natężeniu i skali odnoszą się do bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Nowe zagrożenia państwa należy ujawniać, weryfikować, poznawać i przede wszystkim dokonywać szczegółowej analizy. Wymusza to w dużym stopniu sprawność oraz jakość zarządzania kryzysowego. Ogólniej zagrożenie można określić prosto i logicznie jako możliwość odniesienia jakiejś konkretnej straty czy to utraty zdrowia, życia, zniszczenia mienia, skażenia środowiska naturalnego w wyniku zjawiska niepożądanego, tj. pożaru, wypadku drogowego, kolejowego, przeniknięcie substancji promieniotwórczej, toksycznej do gleby, powietrza czy wody pitnej[3].

Typologia zagrożeń bezpieczeństwa państwa

W piśmiennictwie owego przedmiotu można znaleźć wiele typologii zagrożeń. Warunkowane są o rozmaite modele klasyfikacji. Jedną z nich może być podział na pierwotne oraz wtórne[4].

a. pierwotne, do nich możemy zaliczyć – kataklizmy, katastrofy i awarie. W zbiorze tym należy wyliczyć:
   - zagrożenia naturalne, pochodzące z ziemi jak również z kosmosu, takie jak powodzie, huragany, komety;
   - techniczne, to katastrofy budowlane i drogowe, awarie technologiczne i komunikacyjne;
   - militarne, które często wynikają z poczynań terrorystów, użycia sił zbrojnych przez inne państwa;
   - nadzwyczajne zagrożenia otoczenia – również przypadki zagrożeń technicznych i militarnych o cechach antropogenicznym;
b. wtórne, które są natomiast klęskami żywiołowymi. Do tej grupy zaliczamy m.in.:

[3] Tamże, s. 74.

[4] Z. Ciekanowski, *Rodzaje i źródła zagrożeń bezpieczeństwa*, [w:] „Zeszyty Naukowe WSZiP w Warszawie", nr 1/2010, s. 29.

- zagrożenia bytowe, epidemie, masowy głód;
- zagrożenia społeczne, kulturowe, to różnorodne patologie społeczne istniejące na dużą skalę (przestępstwa, narkotyki, prostytucja, duże bezrobocie i choroby zdrowia psychicznego;
- naruszenie biologicznej równowagi m.in. przez działalność człowieka i nie tylko (karykaturalny wzrost fauny i flory) epifitozy lub epizootie;
- straty o charakterze masowym, to ekologiczne klęski, pomór zwierząt, całkowite zniszczenie dobra, które jest niezbędne do przeżycia ludzkości.

Inny działy oparty jest na podziale podmiotowym, w ten sposób można wyróżnić następujące zagrożenia a mianowicie: militarne, ekologiczne, energetyczne, terroryzm, korupcję, przestępstwa i patologie społeczne[5]. Ich krótki opis przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Zagrożenia w kryterium podmiotowym

Lp.	Zagrożenia	Charakterystyka
1	Militarne	Na co dzień mamy świadomość, że zagrożenia militarne bezpieczeństwa określają możliwość użycia lub potencjalną groźbę użycia wojska przez podmioty prawa międzynarodowego (państwa). Ukazujące się zawsze wtedy, kiedy cele polityki danego państwa są niezgodne z celami polityki innych państw, a kompromis jest możliwy tylko i wyłącznie metodami walki zbrojnej. Nadrzędnym celem działania militarnego może być fizyczne zmuszenie RP do oddania w posiadanie przeciwnika zasobów materialnych państwa, siły roboczej jak również jej intelektu oraz obszarów strefy państwa.
2	Ekologiczne	To grupa (lub pojedyncze) zjawiska wywierające wpływ na środowisko naturalne oraz jak ważne zdrowie i życie obywateli. O tej kategorii zaliczyć możemy – klęski żywiołowe, globalne ocieplenie, zaburzenie stosunków wodnych, zanieczyszczenia wody pitnej, gleby i powietrza, rabunkowa eksploatacja naturalnych zasobów. Zagrożenie ekologiczne bezpieczeństwa państwa związane jest z trwaniem ekosystemu oraz egzystencji człowieka w przyrodzie.
3	Energetyczne	Bezpieczeństwo energetyczne to stan bez zagrożenia przerw w dostawach paliw i energii. Stan ten gwarantuje dywersyfikacje dostaw importowanych paliw oraz zwiększenie dostaw własnych krajowych – ropy naftowej oraz gazu ziemnego, co daje możliwość na ciągłą pracę charakteryzowanego potencjału energetycznego kraju w sytuacji braku dostaw z jednego źródła.
4	Terroryzm	Są to, popełniane w czasie stabilizacji, działania grup i pojedynczych osób naruszające porządek prawny danego państwa. Wykorzystując przemoc, broń i nowoczesne technologie wymuszają oni określone zachowania.

[5] D. Krawczyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne Państwa Polskiego. Rodzaje i źródła zagrożeń*, [w:] „Horyzonty Bezpieczeństwa", nr 1/2015, s. 39.

5	Cyberterroryzm	Jest to dokonywanie aktów terroru z wykorzystaniem nowoczesnej technologii informacyjnej. Cel jest podobny jak przy tradycyjnym terroryzmie tylko działania są przeniesione do świata wirtualnego.
6	Korupcja	Wykorzystanie posady publicznej w celu zdobycia własnych korzyści, także: proponowanie, obiecywanie, żądanie, wręczanie, przyjmowanie przez osobę, bezpośrednio lub pośrednio nienależnej korzyści majątkowej, osobistej lub innej, dla niej samej lub innej osoby, lub przyjmowanie propozycji lub obietnicy takich korzyści w zamian za działanie lub zaniechanie tej czynności w wykonywaniu obowiązków publicznych lub w ramach działalności gospodarczej.
7	Przestępstwa i patologie społeczne	To intensyfikacja przestępstw przeciw zdrowiu i życiu, kradzieży oraz różnych patologii społecznych.

Źródło: D. Krawczyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne Państwa Polskiego. Rodzaje i* źródła *zagrożeń,* [w:] „Horyzonty Bezpieczeństwa", nr 1/2015, s. 39 – 45.

Kolejna typologia zagrożeń uwzględnia ich zasięg i skalę.

a. globalne;
b. międzynarodowe;
c. państwowe;
d. lokalne;
e. jednostkowe.

Zagrożenia globalne to zagrożenia o różnorodnym charakterze, które swoim zasięgiem i skalą obejmują i tyczą się całej kuli ziemskiej. Przykład może podać globalne ocieplenie klimatu czy bardzo niebezpieczna dla ludzi dziura ozonowa, a obecnie globalna pandemia COVID-19. Zagrożenia międzynarodowe obejmują swym zasięgiem przynajmniej kilka państw, przykładem może być międzynarodowy terroryzm jak również cyberterroryzm lub tzw. krach gospodarczy. Zagrożenia państwowe dotyczą zazwyczaj tylko jednego państwa, mogą mieć one swój początek w barierach kulturowych, politycznych czy też gospodarczych. Przykładem może być bardzo szybko wzrastająca przestępczość, bezrobocie czy kryzys narodowościowy. Zagrożenia lokalne tyczą się niebezpieczeństw mających miejsce na pewnym obszarze kraju, na przykład w województwie czy w gminie. Zagrożenia te dotyczą tylko jednej osoby, przykładem może być szeroko pojmowane wykluczenie społeczne, zagrożenie bezrobociem czy choroby zarówno psychiczne jak i fizyczne[6].

Inne porządkowanie charakteryzowanych zagrożeń opartych na równie ważnych i istotnych kryteriach podziału[7]:

a. ze względu na czas ich trwania można wymienić zagrożenia krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe i nieograniczone w czasie;

[6] O. Wasiuta, R. Klepka, *Zagrożenia bezpieczeństwa*, Wydawnictwo LIBRON, Kraków 2018, s. 724.
[7] G. Kuzara, *Zagrożenie i bezpieczeństwo oraz ich współzależność*, [w:] „Securyty, Economy and Law", nr 3/2018, s. 112 – 113.

b. ze względu na poziom powstałych zniszczeń jakie mogą wystąpić wyróżnia się zagrożenia minimalne, średnie, wysokie oraz całkowite;
c. ze względu na skutki występujące, zagrożenia dzielimy na fizyczne (stanowią zagrożenie dla zdrowia fizycznego np. ludzi) i psychiczne (mogą powodować problemy emocjonalne, duchowe czy szeroko rozumiane zagrożenia wewnętrzne);
d. ze względu na dynamikę zagrożeń wyróżnia się zagrożenia nagłe których nie można przewidzieć ich wystąpienia, pojawiają się niespodziewanie i raptownie, jak również pełzające, których poprzedza wiele symptomów, mają zazwyczaj wolniejszy i zarazem spokojny przebieg w czasie);
e. ze względu na miejsce zagrożenia mogą być wewnętrzne i zewnętrzne.

W obecnym świecie zatarciu ulegają granice między zagrożeniem militarnym i niemilitarnym jak również wewnętrznym i zewnętrznym. W polskim środowisku wewnętrznym i zewnętrznym ciągle zachodzą zmiany i komplikuje, związane jest to zasadniczo z naszym członkostwem we wspólnocie europejskiej, przynależnością do międzynarodowych instytucji bezpieczeństwa oraz zmian w międzynarodowym środowisku bezpieczeństwa. Zagrożenia, zwłaszcza te zewnętrzne są coraz bardziej dynamiczne, nieprzewidywalne, nagłe, nie komunikują ich konkretne państwa, lecz niepaństwowe podmioty. Powstają również nowe rodzaje zagrożeń, wspomnieć tu należy o cyberterroryzmie czy też o zagrożeniach asymetrycznych[8]

Źródła zagrożeń bezpieczeństwa

Przyjmując przyczynę powstania zagrożeń można podzielić je na dwie grupy[9]:

a. zagrożenia naturalne – przypisane siłom natury, – jako czynnik katastrof naturalnych, możemy je także podzielić na:
   - zagrożenia powszechne – to zagrożenie zwyczajne obecne, mają dostateczną regularnością powstawania katastrofalnych czynników jak np. generowanie hałasu komunikacyjnego o natężaniu przekraczającym podstawowe przedziały albo odprowadzanie zanieczyszczeń do wody, powietrza i gruntu;
   - zagrożenia nadzwyczajne – są to czynniki powodowane bodźcami naturalnymi lub cywilizacyjnymi, powodujące liczne zniszczenia przyrody, lub znaczne pogorszenie jej środowiska i mające wpływ na jakość życia ludności.
b. zagrożenia cywilizacyjne – odnoszące się do życia człowieka, mogące być impulsem powodującym katastrofy i awarie techniczne.

---

[8] M. Lasoń, *Zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski w XXI wieku w świetle analizy porównawczej kolejnych Strategii Bezpieczeństwa Narodowej RP*,[w] „Bezpieczeństwo Teoria i Praktyka" nr 3/2016, s. 132.

[9] Z. Ciekanowski, H. Wyrębek, *Bezpieczeństwo państwa w obliczu współczesnych zagrożeń*, Wydawnictwo UPH, Siedlce 2016, s. 98.

Do zdarzeń naturalnych należą[10]:

a. podtopienia (zimowe, roztopowe, zatorowo-lodowe, letnie, spowodowane awariami obiektów hydrotechnicznych);
b. sztormy;
c. duże wiatry i nawałnice;
d. nadmierne temperatury;
e. susze;
f. pioruny;
g. duże opady (deszczu, śniegu);
h. wstrząsy sejsmiczne (na określonych terenach);
i. kry na wodach otwartych;
j. choroby zakaźne ludzi i zwierząt;
k. rozmnażanie się gryzoni, owadów itp.;
l. lawiny i burze gradowe.

Do zagrożeń cywilizacyjnych należą[11]:

a. pożary (zabudowań, lasów, torfowisk, upraw rolnych);
b. katastrofy chemiczne;
c. awarie komunikacyjne;
d. zagrożenia środowiskowe i antropogeniczne;
e. zdarzenia budowlane;
f. zdarzenia górnicze;
g. promieniowanie radiacyjne;
h. katastrofy infrastruktury technicznej;
i. działalność grup terrorystycznych;
j. skażenia promieniotwórcze;
k. zakażenia biologiczne ludzi, zwierząt i roślin.

Opisana wyżej forma zagrożeń jest zbiorem otwartym, ponieważ zagrożenia państwa ulegają ciągłym zmianą i modyfikacją jak również powstają coraz to nowsze i coraz mniej mogące się przewidzieć zagrożenia. Dlatego nie zawiera ona w całości i w pełni metod pozwalających oddzielić i odróżnić od siebie poszczególne zagrożenia i przyczyny ich powstawania. W rzeczywistości są to czynniki, wzmacniające się, przenikające jak również uzupełniające się, np. zdarzenia kolejowe powodowane materiałami niebezpiecznymi mogą zagrozić ujęciom wody pitnej, co powoduje efekt tzw. domina – oprócz ofiar ludzkich i strat materialnych może dojść do skażenia wody pitnej i w konsekwencji braku jej bieżących dostaw dla społeczności lokalnej. Działania terrorystyczne – bardzo niebezpieczne mogą powodować zagrożenia naturalne i cywilizacyjne, których skutki mogą być przyczyną wystąpienia sytuacji kryzysowej i mogące doprowadzić do przymusu ogłoszenia stanu klęski żywiołowej lub innego stanu nadzwyczajnego określonego w Konstytucji RP.

---

[10] M. Lasoń, *Zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski w XXI wieku w świetle analizy porównawczej kolejnych Strategii Bezpieczeństwa Narodowej RP,* [w] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka" nr 3/2016, s. 130.

[11] Ibidem, s. 131.

Źródła, charakter i skala współczesnych zagrożeń

Polska leży w klimacie, w którym może dojść do różnego typu form kataklizmów. Szczególnie chodzi tutaj o powodzie, ale również pożary czy silne wiatry i wichury.

Gdy wystąpią to może dojść do sytuacji kryzysowej, która będzie wymuszać zaangażowania odpowiednich służb. Podczas gdy takie sytuacje mają miejsce, mowa jest o kryzysie, a dokładnie sytuacji kryzysowej. Niezależnie od innych czynników będą miały one jeszcze większe skutki i wpływ na rozmiar kataklizmów i sytuacji kryzysowych. Kolejnych z sytuacji, której mają wpływ na sytuacje kryzysowe jest infrastruktura i rozwój cywilizacji, który bywa chaotyczny i często się myli, przez co powstają jeszcze większe zagrożenie pogodowe i inne. Kolejnym czynnikiem jest swobodne podróżowanie i to, że nasze granice są otwarte dla innych. Powodem tego mogą być epidemie i pandemie (aktualnie SARS COv 2) oraz różnorodne choroby tropikalne. Już od dawnych lat bezpieczeństwo w kraju leży na pierwszym miejscu i jest podstawową potrzebą każdego obywatela oraz społeczności międzynarodowej.

W dalekiej przeszłości bezpieczeństwo nie miało tak dużego znaczenia jakie ma teraz. Składa się na nie wojsko, wszystkie aspekty polityczne, ekologia, czynniki społeczne oraz te humanitarne. Do bezpieczeństwa zalicza się również narodowa tożsamość a dokładniej, jej zachowanie i poszanowanie praw i innych obywateli i ich swobód. Najczęstszą definicją tegoż pojęcia bywa „stan wolny od niepokoju”[12].

Ciągłe rozwijanie się nauk znaczącą ewoluuje w nasze życie i pozwala na wiele nowych możliwości, które wcześniej nie były możliwe. Daje możliwość porozumiewania się między ludźmi na odległość, ułatwia codzienność, pozwala na penetrowanie kosmosu. Wszystkie nowe urządzenia technologiczne takie jak samochody czy komputery mają dowiadywać tego, iż potęga człowieka jest ogromna. Jednak wciąż klęski żywiołowe są silniejsze i powodują wielkie straty i śmierć obywateli.

W naszym życiu wciąż doświadczamy różnych katastrof i awarii. Mogą być to awarie przemysłowe czy chociażby komunikacyjne. Pomimo tego, że Polska stosuje już najnowsze i coraz to doskonalsze metody obronne to te zjawiska nie poddają się a nawet wciąż się rozwijają. Nauki, które aktualnie są ogólnodostępne pozwalają na to, że obywatele mają coraz większą świadomość zagrożenia. Duża ilość ognisk zagrożeń została przebadana przez naukowców i człowiek z większością z nich nauczył się walczyć. Niestety w ciągle rozwijającym się świecie i w dobie tak szybko rozwijającego się postępu naukowego klęski żywiołowe nie potrafią zostać opanowane przez człowieka a powstają przez nie wręcz ogromne straty i szkody, i dla człowieka i dla samej gospodarki[13].

W momencie, gdy miejsce mają trzęsienia Ziemi, cała budowa naszej planety sprawia, że nie jest w stanie się obronić i jest w tym momencie niestabilna.

[12] Zięba R, *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe Grado, Toruń 2005, s. 33.

[13] https://ssl-administracja.sgh.waw.pl/pl/SSPOiOIN/oib/Strony/charakterystyka-zagrozen.aspx, [dostęp z dnia 14.12.2020].

Wszystkie manewry płyt kontynentalnych, napierające na siebie masy skalne mogą powodować uwalnianie się bardzo dużej energii powodującej fale sejsmiczne. Często dają znać o sobie nikłe impulsy trzęsień ziemi z okolic południowej Europy. Podczas ostatniego tysiąclecia zanotowano w Polsce 111 drgań ziemi. Do najtragiczniejszych trzęsień ziemi zalicza się tragedie w Chinach z 1556 roku, która przyniosła śmierć 930000 osobom. W Europie największy kataklizm związany z trzęsieniem ziemi odnotowano w 1755 roku w Lizbonie, który pochłonął około 60000 ofiar. Również w XX wieku największe trzęsienie ziemi miało miejsce w Chinach w 1976 roku w okolicach miasta Tangshan. Zgięło wówczas 650 tyś. osób. Natomiast najtragiczniejsze trzęsienie ziemi było na: Sycylii w 1908 roku (75000 ofiar), Japonii w 1923 roku (140000), Armenii w 1988 roku (25000), Turcji w 1999 roku (17000). Trzęsienia ziemi przynoszą nieodwracalne terenowe zmiany. Przykładem może być trzęsienie ziemi, które wystąpiło w Japonii w 1923 roku powodując połączenie się wyspy z Nojima z półwyspem Chiba[14].

W miejscach o najwyższym zagrożeniu można odnotować dodatkową aktywność wulkanów. Poprzez ogromne przemiany w skorupie ziemskiej wypierane są skały na powierzchnię Ziemi. Najczęściej takie zjawisko ma charakter erupcji. Podobnym do tego zjawiskiem jest eksplozja ładunku jądrowego, są to podobne do siebie zjawiska.

Najpopularniejszą erupcją wulkanu jest sytuacja z 79 roku n. e gdzie wybuch Wezuwiusza zbombardował aż dwa miasta starożytne. Były to Pompeje oraz Herkulanum. Ocenia się, że podczas wybuchu zmarło aż 15 tysięcy osób[15].

Do takich strat jak wyrywanie drzew czy bombardowanie budynków przyczyniają się trąby powietrzne oraz silne huragany. Powodują ono ogromne straty w przyrodzie i nie tylko. Ich siła potrafi spiętrzyć wodę aż do 30 metrów. Dodatkowo, zjawiskom tym towarzyszą silne opady deszczu i gradu. Natomiast siła, z jaką wieje wiatr wynosi często nawet do 200 km na godzinę i potrafi zniszczyć bardzo duży w krótki czas.

Najgwałtowniejszym zjawiskiem pochodzącym z atmosfery jednak jest trąba powietrzna. Najbardziej narażonymi miejscami na to zjawisko są Stany Zjednoczone, to właśnie tam z roku na rok pojawia się około 900 tornad. W Polsce siła trąb powietrznych jest bardzo mała a dodatkowo występują one bardzo rzadko[16].

Huragany występują zarówno na znacznych obszarach (województwo), jak i małych obszarach (gmina) i mogą powodować:

- uszkodzenia linii wysokiego napięcia i wystąpienia awarii energii,
- elektrycznej,
- wiatrołomy i blokowanie dróg i jezdni,
- cofanie się rzek powodujących podtopienia,

[14] Sutherland L, *Trzęsienia ziemi i wulkany*, Wydawnictwo Firma Księgarska Olesiejuk, Warszawa 2001, s.76.

[15] https://ssl-administracja.sgh.waw.pl/pl/SSPOiOIN/oib/Strony/charakterystyka-zagrozen.aspx, [dostęp z dnia 14.12.2020].

[16] https://www.ekologia.pl/srodowisko/przyroda/najwieksze-cyklony-huragany-orkany-tornada-i-traby-powietrzne-w-polsce-i-na-swiecie,17231.html, [dostęp z dnia 14.12.2020].

- ofiary wśród ludności,
- opóźnienia pociągów w wyniku awarii trakcji elektrycznej i zablokowania torów,
- katastrofy budowlane,
- strat w płodach rolnych,
- awarii przemysłowych,
- wypadków komunikacyjnych,
- pierwszy stopień zagrożenia występuje w przypadku silnego sztormu,
- drugi stopień zagrożenia jest, kiedy silny sztorm przemienia się w huragan[17].

W aktualnych czasach, gdzie jesteśmy narażeni na różnorodne niebezpieczeństwa, to pożary należą do tych najczęściej występujących. Powodują one wielkie strat materialne czy straty w gospodarce. Przykładem takich pożarów są: Rafineria Czechowice-Dziedzice, lasy w rejonie Raciborza i Kuźni Raciborskiej. Na skutek pożarów powstają toksyczne dymy, które mają zły wpływ na Ziemię. W skład takich dymów wchodzą tlenki azotu, fosgen czy tlenki węgla. Są to substancje bardzo niebezpieczne dla człowieka. W skutek podwyższonej temperatury, czy innych toksycznych substancji straty w ludności mogą okazać się ogromne.

Pożary lasów są wyjątkowym oraz szczególnym z zagrożeń ze strony ognia. To to ogniwo powoduje najwięcej zniszczeń środowiska i zgorszenie naszej fauny i flory. Pożary lasów powodują również wielkie zagrożenie dla zwierząt oraz ludzi, dodatkowo powodują wielkie straty pieniężne. W 2019 r. w Polsce odnotowano 9635 pożarów lasów. Do tych pożarów przyczyniły się w większej połowie podpalenia przez innych ludzi. Porównując Polskę do innych krajów Europy, większą liczbę pożarów odnotowano w Hiszpanii i Portugalii. Według Głównego Urzędu Statystycznego, spośród wszystkich odnotowanych w 2019 r. pożarów lasów przyczyną aż 4047 z nich było podpalenie. Najbardziej znaczące w całej ocenie zagrożenia oraz innych środków prewencyjnych jest wiatr, ilość opadów, natężenie słońca, wilgoć i ogólna temperatura. Skutkami są:

- zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi i zwierząt,
- zanieczyszczenie powietrza,
- utrata mienia dużej wartości,
- skażenie środowiska.

W Polsce oraz u reszty naszych sąsiadów od stuleci występują powodzie. Są one zjawiskiem naturalnym i często występującym. Na wszystko to składa się uwarunkowanie geograficzne, klimat. Podczas długich i obfitych opadów deszczu, burz i zerwań chmur, po zimowych roztopów występuje nagły wzrost poziomu wody w rzekach, przez co właśnie występują powodzie i podtopienia.

W wyniku powodzi w lutym 1953 roku na południu Anglii i w rejonach przybrzeżnych Holandii zginęło ponad 1800 osób, a straty materialne obliczono na ponad 400 mln. dolarów[18].

[17] https://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/2011/02/zagr_okres1.pdf, [dostęp z dnia 14.12.2020].
[18] https://dobrapogoda24.pl/artykul/zbiornik-kanczuga-powodz-powiat-przeworski-26-czerwca-2020, [dostęp z dnia 14.12.2020].

Podsumowanie

Terroryzm jest uważany za największe zagrożenie dla społeczności we współczesnym świecie. W literaturze przedmiotu definiowany jest jako: użycie siły wobec ludzi, zastraszenie na wielka skalę, pogwałcenie prawa a w kolejnym etapie wymuszenie czegoś na pewnej grupie ludzi i zrealizowanie swoich określonych celów.

We współczesności terroryzm jest niezależny od środowiska, w którym występuje. Niestety terroryzm dla współczesnego świata jest bardzo realny. To ogromnie zależne zjawisko należy również porównywać do innych determinantów. Należą do nich np. kryzys, ryzyko czy zagrożenia. Tylko w przypadku takich przemyśleń i postrzegania może pozwolić na poznanie go i uchronienie się w jakiś sposób przed tym zjawiskiem. W przypadku, jeżeli populacja zyska większą wiedzę na temat terroryzmu tym skuteczniejsza będzie walka z nim i eliminacja go z życia. Takie działania nazywane są działaniami antyterrorystycznymi. Terroryzm jest zagrożeniem obejmującym cały świat. Odnosi się do wszystkich aspektów życia publicznego i występuje zarówno w państwach biednych, jak również wysoko rozwiniętych. Terroryzm może powodować sytuacje kryzysowe i jest zjawiskiem bardzo często występującym współczesnym świecie, skierowanym zarówno na zastraszenie sił mundurowych, jak i cywilnych. Wydarzenia ostatnich lat wskazują, że ataki terrorystyczne nie omijają teatrów, kin i szkół[19].

Działania terrorystów zaliczane są do największych zagrożeniem dla stabilności funkcjonowania państw i społeczeństw[20].

Bibliografia

12. Ciekanowski Z., *Rodzaje i źródła zagrożeń bezpieczeństwa*, [w:] „Zeszyty Naukowe WSZiP w Warszawie", nr 1/2010.
13. Ciekanowski Z., Wyrębek H., *Bezpieczeństwo państwa w obliczu współczesnych zagrożeń*, Wydawnictwo UPH, Siedlce 2016.
14. Krawczyk D., *Bezpieczeństwo wewnętrzne Państwa Polskiego. Rodzaje i źródła zagrożeń*, [w:] „Horyzonty Bezpieczeństwa", nr 1/2015.
15. Kuzara G., *Zagrożenie i bezpieczeństwo oraz ich współzależność*, [w:] „Securyty, Economy and Law" nr 3/2018.
16. Lasoń M., *Zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski w XXI wieku w świetle analizy porównawczej kolejnych Strategii Bezpieczeństwa Narodowej RP,* [w] „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka" nr 3/2016, s. 130.
17. Paździor M., *Pojęcie bezpieczeństwa państwa*, [w:] M. Paździor (red.), Bezpieczeństwo państwa w XXI wieku. Podręcznik akademicki, Wydawnictwo Innovatio Press, Lublin 2018.
18. Podraza A., Potakowski P., Wiak K., *Cyberterroryzm zagrożeniem XXI wieku*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013.

[19] A. Podraza, P. Potakowski, K. Wiak, *Cyberterroryzm zagrożeniem XXI wieku*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013, s. 46.

[20] T. Szubrycht, *Cyberterroryzm jako nowa forma zagrożenia terrorystycznego*, [w] „Zeszyty Naukowe AMW" 2005, nr 1, s. 176.

19. Sutherland L, *Trzęsienia ziemi i wulkany*, Wydawnictwo Firma Księgarska Olesiejuk, Warszawa 2001.
20. Szubrycht T., *Cyberterroryzm jako nowa forma zagrożenia terrorystycznego*, [w] „Zeszyty Naukowe AMW" 2005, nr 1.
21. Wasiuta O., Klepka R., *Zagrożenia bezpieczeństwa*, Wydawnictwo LIBRON, Kraków 2018.
22. Zięba R, *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe Grado, Toruń 2005.

Netografia:

23. https://dobrapogoda24.pl/artykul/zbiornik-kanczuga-powodz-powiat-przeworski-26-czerwca-2020
24. https://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/2011/02/zagr_okres1.pdf
25. https://ssl-administracja.sgh.waw.pl/pl/SSPOiOIN/oib/Strony/charakterystyka-zagrozen.aspx
26. https://ssl-administracja.sgh.waw.pl/pl/SSPOiOIN/oib/Strony/charakterystyka-zagrozen.aspx
27. https://www.ekologia.pl/srodowisko/przyroda/najwieksze-cyklony-huragany-orkany-tornada-i-traby-powietrzne-w-polsce-i-na-swiecie,17231.html